

Beeld: Beeldbank van de Leefomgeving

Steenbreek

Terugblik 2025

Inhoud

Beeld: Beeldbank van de Leefomgeving

10 jaar Steenbreek	3	Nationale Groendag in Groningen	17
Nieuwe merkidentiteit	3	Steenbreek Inspiratiedag in Lelystad	18
Woord van de voorzitter, Wout Veldstra	4	Expertmeetings en Kennisbijeenkomsten	19
De buurt Kansenkaart	5	Nationale Bloembollenweekend	20
Campagne Erfparadijzen	6	Manifest	21
Pilotjaar Tuinrangers	7	In de media	21
Steenbreker van het jaar 2025	10	Een greep uit publieks- en vakmedia	22
Steenbreekroute door Bloemenpark Appeltern	11	Organisatie 2025	24
Steenbreek(gemeenten) in de praktijk	12	Nieuwe Steenbreekgemeenten en deelnemers	25
Kennisontwikkeling	16	Partners en betrokken bedrijven	26

Steenbreek

10 jaar Steenbreek!

In 2015 gaven vijf gemeenten Groningen, Leeuwarden, Den Haag, Amersfoort en Eindhoven het startsein voor #OperatieSteenbreek. Met het motto 'Tegel eruit, plant erin' groeide het initiatief uit tot een landelijk netwerk van meer dan tweehonderd gemeenten, provincies, waterschappen en woningcorporaties.

Inmiddels richt Steenbreek zich, naast het tegengaan van verstening en de focus op biodiversiteit en klimaat-adaptatie, ook op sociale cohesie en gezondheid. Zoals voorzitter Wout Veldstra het verwoordt: 'Juist de dynamiek van een stad geeft de beste mogelijkheden om bij te sturen.'

Nieuwe merkidentiteit

Stichting Steenbreek ontwikkelt zich als landelijke kennis- en netwerkorganisatie tot de autoriteit en verbindende factor op het gebied van duurzaam vergroenen.

Om dit te ondersteunen wordt gewerkt aan een nieuwe website en merkidentiteit, die niet afdoet aan het authentieke beeld dat Steenbreek op de kaart heeft gezet. Er is behoefte aan een nieuwe communicatiestrategie die de boodschap van Steenbreek versterkt en deze helder overbrengt aan alle samenwerkingspartners.

Deze strategie wordt het komende jaar gefaseerd ontwikkeld en geïmplementeerd, zodat een toekomstbestendig plan ontstaat dat op zowel korte als lange termijn winst oplevert voor Steenbreek, partners, gemeenten, bewoners en daarmee een groener Nederland.

Het was een gedenkwaardig jaar, in veel opzichten! Ik ga niet alle hoogtepunten opsommen, maar een paar wil ik niet onvermeld laten. Het was natuurlijk ons tweede lustrum, wat we gevierd hebben in Groningen met een buitengewoon geslaagde Nationale Groendag; een prachtige feestdag, waar de gemeente de kans greep om zich te profileren als verantwoordelijke overheid op de groene kaart, na de aftrap in een tweegesprek tussen de huidige wethouder en de CDK, die als wethouder aan het begin van die ontwikkeling heeft gestaan. Zeer inspirerend was dat!

Het was ook het jaar waarin een zorgvuldige reorganisatie en professionaliseringsoperatie een belangrijk tussenstation bereikte in december met een bestuurlijke vernieuwing. Het was een lange weg, maar we zijn hem geduldig met kleine stapjes gegaan, ondertussen steeds in gesprek en in samenwerking. Dat laatste wordt steeds belangrijker; in een polariserende wereld zijn tegenstellingen snel ontstaan. Nu de overheden op nationaal en Europees niveau in toenemende mate steken laten vallen op het gebied van duurzaamheid, milieu en klimaatbeleid neemt de druk op het lokaal niveau alleen maar toe. Dat vraagt van ons een pragmatische, professionele aanpak, waarbij de samenwerking met andere groene organisaties en instanties van steeds groter belang is. We hopen met de nieuwe organisatie daarbij een belangrijke rol te blijven spelen. In die samenwerking zijn in het afgelopen jaar al een paar succesrijke projecten ontstaan.

Een nieuwe organisatie vraagt niet alleen om nieuwe bestuurders, maar ook om meer adequate uitvoerders. Het projectbureau is daarom versterkt en de adviseurs gaan ook op een andere manier werken. Ook hier lijken de eerste resultaten gunstig uit te pakken.

Het zal dan ook niet verbazen, dat ik de toekomst van Steenbreek met groot vertrouwen en enthousiasme tegemoet ga; we zijn samen heel goed bezig en dat blijven we doen!

Veel succes allemaal!

Wout Veldstra

voorzitter Stichting Steenbreek

Steenbreek viert 10 jaar met cadeau aan gemeenten: de Buurt Kansenkaart

Met de nieuwe [Buurt Kansenskaarten](#) biedt Steenbreek gemeenten een uniek overzicht van de mate van verstening én de kansen voor vergroening in alle buurten van Nederland.

De kaarten zijn ontwikkeld door Cobra Groeninzicht en tonen in één oogopslag waar vergroening de grootste impact kan hebben, van hittestress tot waterhuishouding. De Kansenkaarten zijn het resultaat van jarenlang data verzamelen op basis van luchtopnames, stereo-infraroodluchtfoto's en satellietbeelden.

Speciaal voor het 10-jarig bestaan stelt Steenbreek deze kaarten kosteloos beschikbaar aan alle partnergemeenten. Een waardevol hulpmiddel voor beleid, communicatie én uitvoering van klimaatadaptatie en vergroening.

Steenbreek Richtlijn: Groen vs verharding

De Steenbreek richtlijn houdt een maximum aan van 15m² verharding per tuin voor gebruiksgemak. Bij grotere tuinen dient alle oppervlakte boven die 15m² voor 80% vergroend te zijn. Met deze richtlijn kunnen we eenvoudig zien waar het grootste vergroeningspotentieel te vinden is.

Lancering prachtige campagne Erfparadijzen: Kansen voor natuurherstel in het buitengebied

Goed nieuws voor de biodiversiteit! Dit voorjaar lanceerden Steenbreek, de Vlinderstichting en SBNL Natuurfonds de landelijke campagne Erfparadijzen. Samen vragen we op landelijk niveau meer bewustzijn voor het belang van een natuurrijke omgeving in het buitengebied. We hopen erf eigenaren op een positieve manier te betrekken bij een natuurvriendelijke inrichting van hun terrein, om zo bij te dragen aan een waardevol netwerk voor insecten, vogels en andere diersoorten.

De campagne biedt een online platform vol inspiratie, ervaringsverhalen en verwijzingen naar regionale initiatieven en subsidiemogelijkheden. Daarnaast zijn er concrete handleidingen beschikbaar voor het creëren van nestgelegenheid, het aanleggen van bloemstroken of het vervangen van een hek door een heg of houtwal. Doe ook de online Erfcheck en ontvang jouw persoonlijke rapport met cijfer en advies voor verbeteringen. 3 winnaars zijn inmiddels benoemd onder de inzenders, die een gratis erfadvies krijgen van een expert.

Samen maken we het verschil voor natuurherstel in Nederland. Doe je mee? Neem gelijk een kijkje op erfparadijzen.nl of download hier de [campagnekit](#).

Schitterend pilotjaar voor Tuinrangers

De Tuinrangers zijn speciaal opgeleide vrijwilligers met een passie voor de tuin en een hart voor de natuur. Ze helpen de omgeving om natuurlijker en klimaatbestendiger te worden via de tuinen van de inwoners. Als inwoner krijg je praktische tips en advies op maat voor een natuurvriendelijke en klimaatrobuuste tuin. Steenbreek trekt dit project gezamenlijk met IVN Natuureducatie.

Opstartdag 7 juni

Op 7 juni traptten we af met het landelijke opstartmoment, waarin we de laatste praktische tips meegaven, en als kers op de taart de bodywarmers, buttons en certificaten uitdeelden.

We zijn ontzettend dankbaar voor hun inzet én blij dat zij op hun beurt onze organisatie en voorbereiding wisten te waarderen. De eerste paar tuinbezoeken hebben ten tijde van deze dag zelfs al plaatsgevonden!

Tuinrangers zijn op dit moment actief in Apeldoorn, Bloemendaal, Capelle aan den IJssel, Coevorden, Doetinchem, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Meppel, Montferland, Nissewaard, West Betuwe, Waalwijk, Zaanstad, Zaltbommel, Zevenaar en Zoetermeer.

Opstartdag 7 juni

Terugkomdag 1 november

Er is veel aandacht voor de kwaliteit van de tuinadviezen. Tijdens de állereerste Tuinrangers terugkomdag in Nederland waren we te gast in Bloemenpark Appeltern, om inspiratie op te doen vanuit talloze voorbeeldtuinen. We trapt af met een terugblik sinds de opstart in juni en een vragenronde, gevolgd door een warm welkom van Ben van Ooijen, de oprichter van het park, met zijn 4 basisregels voor Tuingeluk.

Er werden vier workshops gegeven, want aan enthousiasme en leergierigheid voor groene thema's komt nooit een einde. Nu kunnen alle vrijwilligers de tuineigenaren nog beter informeren over wateropvang, tuininrichting en plantenkeuze, composteren en eetbaar groen.

Terugkomdag 1 november

Hoe is het eerste jaar verlopen?

- +100 enthousiaste vrijwilligers die zich tomeloos inzetten voor meer tuinnatuur in de gemeente
- +900 tuinadviezen met een gemiddelde waardering van 9
- De teams voor de tweede ronde worden momenteel geselecteerd om komend voorjaar aan de slag te gaan!

Dit jaar sluiten ook gemeenten Ermelo, Heerenveen, Horst ad Maas, Kaag en Braassem, Nieuwkoop, Oude-IJsselstreek, Tynaarlo, Velsen en Venray aan. Nieuwe gemeenten kunnen zich weer aanmelden voor een start in 2026.

Een paar reacties van tuineigenaren:

- "Zo veel kennis en goede tips, fantastisch dat dit mogelijk is gemaakt door de gemeente."
- "Heel prettig contact, goed geluisterd en duidelijke adviezen."
- "De informatie heeft ons echt wakker gemaakt."

Een 'tuinranger' geeft advies aan huis. FOTO: RIVIER VAN ELSEN, TUINRANGERS

Tuinrangers

'Een fijne, groene tuin maken is echt heel gemakkelijk'

Het legerje telt inmiddels honderd hoofden en ze zijn sinds dit jaar actief in zestien gemeenten, verspreid over het land. De Tuinrangers van IVN Natuureducatie en van Steenbreek. De Stichting Steenbreek zet zich nu afweer tien jaar in voor het 'ontsteden' van onze tuinen.

Want met een geschat oppervlak van 550 miljoen vierkante meter – ruim tien keer zo groot als de Hoge Veluwe – zouden al die tuintjes zich meer dan goed kunnen meten met de grootste natuurgebieden. Maar dan moeten er natuurlijk geen tegels in liggen.

"Kennis zou in ieder geval nooit de drempel mogen zijn bij de wens om een verstandige tuin te vergroenen", zegt Dominique van de Kamp, de projectleider van de Tuinrangers. Dus voor al die mensen die wel iets met hun tuin willen, maar geen 'groene vingers'

verticaal wortelen, dan help je de grond om heftige regenbuien snel op te nemen", vertelt Van de Kamp.

In hun nog jonge bestaan halen de rangers al goede rapportcijfers, zegt Van de Kamp niet zonder trost. "De tuineigenaren die we tot nu toe hebben geholpen, waarderen de diensten van de rangers met een gemiddelde van 8,9."

De lat voor de komende jaren ligt dan ook hoog. Naast de zestien gemeenten die bij de start betrokken waren, staan er afweer negen nieuwe gemeenten op de rol om het initiatief financieel te steunen.

"De vrijwilligers werken anderhalf tot twee uur per klas, gratis. De gemeente hoeft alleen maar voor de pr te zorgen en te regelen dat de rangers in contact komen met de mensen die vragen hebben over hun tuin."

De Tuinrangers proberen vooral mensen buiten de groene bubbel te bereiken. "Sterker nog", zegt Van de Kamp, "we willen al die mensen in onze bubbel trekken. Met een heel klein beetje hulp laten we zien dat het echt heel gemakkelijk is om een lijne, groene tuin te maken waar je graag in verblijft, terwijl je dan ook iets doet voor de biodiversiteit en de waterhuishouding, en tegen de opwarming in de steden."

In de komende jaren hopen Van de Kamp en collega's in honderd gemeenten voet aan de grond te krijgen. "Tuiniers kunnen vervolgens op ieder moment instappen. Wacht ook zeker niet tot het voorjaar om ineens van alles te willen doen in je tuin. Zeker het najaar is een goede tijd om in de tuin te werken. En ook in de winter kun je bijvoorbeeld bomen planten."

Rob Butler

Wie geen groene vingers heeft en toch iets met zijn tuin wil, kan nu hulp krijgen

zeggende hebben, zijn er nu hulp troepen in te schakelen.

De honderd vrijwilligers hebben een spoedcursus tuinvergroening gekregen en kunnen sinds deze zomer in zestien gemeenten worden ingeschakeld voor hulp en vooral voor praktische tips.

Van de Kamp: "Het gaat er niet om dat deze vrijwilligers alle wetenschappelijke namen van de belangrijkste tuinplanten kennen. Ze moeten wel weten wat je in verschillende tuinen bij verschillende grondsoorten kunt doen, bijvoorbeeld als je daar problemen hebt met de afwatering na heftige regenbuien."

Sowieso is de waterhuishouding

Advies reportage | De tuinrangers trekken op vrijwillige basis het land in met als missie: minder steen, meer plantjes. 'We hoeven niet allemaal zo'n strakke tuin, groen doet goed!'

Tuinranger helpt tegelaars de tuin weer te vergroenen

tekst Sura Yacoub
fotografie Boudewijn Bollmann

Een kaarsrechte, compleet betegelde tuin met in de hoek een grote, rieten kuiseker, omringd door terracotapotten met bamboe of palmachtige planten voor een mediterrane sfeer. Het is de achtertuin van tuinranger Jolinde Groenendijk. "De typische Vlaamse tuin", verzucht ze.

Groenendijk, in het dagelijks leven politiegagent in Rotterdam, bezoekt als tuinranger bewoners in de gemeente Hoeksche Waard. Net als honderd andere vrijwilligers gaat ze langs bij mensen thuis om persoonlijk advies te geven over het groenen en klimaatbestendiger maken van hun tuin, gazons of balkons. Van alles komt aan bod: welke planten gaan goed samen, hoe lok je vogels of bijen naar je tuin, hoe maak je je tuin beter bestand tegen stormbuien of juist tegen weken van zomerse droogte?

Het project is vliegend van start gegaan; tuinrangers hebben sinds be-

waarden: er moet plaats zijn voor groen.

GEZOCHT: TUINRANGERS

Heb jij een hart voor de natuur en wil je jouw passie delen? De tuinranger die wij zoeken!

GRATIS TUINADVIES OP MAAT

Nieuw in jouw gemeente: Tuinrangers

- ✦ Krijg praktische tips op basis van jouw wensen.
- ✦ Voor elke tuin, groot of klein.

Wil jij dat ook?
Scan de QR-code

Steenbreker van het jaar 2025

Winnaars

Alexandertuin Utrecht (categorie Bewonersinitiatief) en **Steenbreek Groene Dorp Alphen aan den Rijn** (categorie Professionals) zijn de winnaar van de Steenbreker van het Jaar 2025. Dit heeft juryvoorzitter Margot Ribberink donderdag 9 oktober tijdens de Nationale Groendag in Groningen bekend gemaakt.

In de categorie Bewonersinitiatief is Alexandertuin Utrecht unaniem winnaar. Onder leiding van Coen Mobach veranderden bewoners een versteend plein in een groene oase. De tuin benut kansen voor biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid en sociale cohesie. Het is nu een fijne plek voor jong en oud en geeft wijk Kanaleneiland een positieve impuls.

In de categorie Professionals won Steenbreek Groene Dorp Alphen aan den Rijn. Gemeente Alphen aan den Rijn en Woonforte hebben met grote inzet versteende straten vergroend. Door bewoners actief te betrekken en te helpen met tegels wippen, voortuinen aanleggen, planten en advies, is veel bereikt. Dit vergroot biodiversiteit, klimaatbestendigheid én woonplezier. Een zeer geslaagde Steenbreek-actie.

De winnaars bij elkaar. Beeld: Sietske Schoen

Alexandertuin Utrecht

Steenbreek Groene Dorp Alphen aan den Rijn

Steenbreekroute door Bloemenpark Appeltern

De Steenbreekroute die te wandelen is in Bloemenpark Appeltern, is een belangrijke mijlpaal in het tienjarig bestaan van Steenbreek. Op de kaart vind je 30 Steenbreektips die als 'levend' voorbeeld te vinden zijn binnen de tuinen.

Steenbreek(gemeenten) in de praktijk

Dit jaar vonden er weer mooie Steenbreekacties plaats. In gemeente Meierijstad werden maar liefst 2.500 mensen bereikt tijdens de uitdeeldag van het bloemenproject op drie locaties. In gemeente Hoogeveen vond de Gezonde Buurt-actie plaats. In gemeenten Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht werd de aftrap van het NK Tegelwippen feestelijk gevierd. In gemeente Oude IJsselstreek zetten we ons in tijdens een succesvolle tegelactie. Samen maken we Nederland groener – tegel voor tegel en plant voor plant! **Hieronder een greep uit de projecten:**

Winactie Waterschap De Dommel & Steenbreek

Waterschap De Dommel en Steenbreek organiseerden een grote winactie: op 1 november werd één straat volledig vergroend. Huiseigenaren in het werkgebied van Waterschap De Dommel konden meedoen, samen met minimaal 3 en maximaal 10 burens.

Per huishouden was er voor maximaal € 449 te winnen:

- het vervangen van tegels door groen
- de aanleg van geveltuintjes
- de plaatsing van regentonnen

Geveltuinen als streektuinen – vergroening in het hart van Nijmegen

In de Nijmeegse binnenstad zijn zestien geveltuinen aangelegd. Hierdoor wordt het 's zomers minder heet en kan regenwater beter weg. Tijdens de derde geveltuinen-doe-dag van dit jaar gingen bewoners van de Ridderstraat en Snijderstraat samen met Operatie Steenbreek, NL Bloeit! en Hartje Nijmegen aan de slag. In totaal werden 220 tegels vervangen door 32 klimplanten en 300 vaste planten – goed voor zo'n 20 m² extra groen. Nieuw onderzoek van de Universiteit Leiden toont aan dat zelfs kleine geveltuinen een groot verschil kunnen maken voor de biodiversiteit in de stad.

STEENGOED - Horst aan de Maas

Elke maand belichten we in de rubriek STEENGOED een gemeente die vooruitgang boekt op het gebied van vergroening, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Zo'n gemeente is bijvoorbeeld Horst aan de Maas, waarbij wethouder Eric Beurskens vertelt:

“We werken aan vergroening, biodiversiteit en de bestrijding van hittestress. Een belangrijk speerpunt is het oplossen van waterknelpunten in laaggelegen gebieden door de bergingscapaciteit te vergroten. Daarnaast zetten we in op bewustwording bij inwoners, bijvoorbeeld via groen-blauwe schoolpleinen en de Waterklaar-campagne. Samenwerking is daarbij essentieel.”

Pilotbijeenkomst ‘Samen Brabant Vergroenen’ geeft startsein voor provinciale samenwerking rond tuinvergroening

De provincie Noord-Brabant startte de Community of Practice (CoP) ‘Samen Brabant Vergroenen’ om meer afstemming en synergie te creëren tussen de vele groene initiatieven die in de provincie plaatsvinden. Stichting Steenbreek en Move Your Crowd namen het initiatief om de CoP op te zetten rondom het thema tuinvergroening, met als doel het verder vergroenen van particuliere tuinen in Brabant.

Tijdens de eerste sessie op 3 december in Eindhoven gingen we in gesprek over optimale samenwerking, de vindbaarheid van groene initiatieven voor inwoners, het betrekken van andere organisaties en bedrijven, de beschikbaarheid van middelen om resultaten te behalen en de borging van effecten op de langere termijn. Het doel was om samen concrete acties en afspraken te formuleren, kennis te delen en het netwerk te versterken. De bijeenkomst vond plaats in het Stadhuis van Eindhoven met een select gezelschap van circa twintig deelnemers, afkomstig uit het netwerk van Eindhoven en aangevuld met betrokken partijen uit de CoP. De uitvoering lag bij Move Your Crowd en Stichting Steenbreek en werd mogelijk gemaakt door de provincie Noord-Brabant.

Steenbreek(gemeenten) fotoimpressie

Kennisontwikkeling

De organisatiegraad van bedrijventerreinen is een belangrijke voorwaarde om te komen tot groene, gezonde bedrijventerreinen. Dat staat te lezen in een nieuwe uitgave in de serie 'Wat je wilt weten over ...'. Groene Gezonde Bedrijventerreinen - verdieping is een uitgave van Steenbreek, provincie Zuid-Holland en SKBN.

Het onderwerp groene bedrijventerreinen kwam eerder al aan bod in de eerste editie, maar daarin werd vooral de basis behandeld. In de uitgave Verdieping wordt dieper ingegaan op het onderwerp. Er worden handvatten gegeven voor een praktische aanpak. Zo komen onder meer aan bod investeren in groen, datagedreven aanpak en financiële prikkels. Het boekwerkje van 44 pagina's geeft aan waar de kansen liggen om te vergroenen en hoe dat aan te pakken.

Klimaat en leefbaarheid

'De waarde van vergroenen is veelzijdig. Groene, gezonde terreinen dragen bij aan een prettig werkklimaat en vitale, productieve medewerkers', zegt Meindert Stolk, gedeputeerde Economie en Innovatie van de provincie Zuid-Holland, in het voorwoord.

Nationale Groendag in Groningen

Van Spanning naar Samenwerking: waarde halen uit stedelijk groen

De Nationale Groendag stond dit jaar in het teken van 10 jaar Stichting Steenbreek, een editie om trots op te zijn. De sfeer, de gesprekken en de vele praktijkvoorbeelden lieten zien hoe groot en betrokken de Steenbreek beweging inmiddels is.

De waardering van de bezoekers spreekt voor zich:

- Gemiddeld cijfer: 8,5
- De dag werd veelvuldig omschreven als inspirerend, goed georganiseerd en inhoudelijk sterk.

Met bijzondere dank aan:

- Kees Klomp en Vince van 'Hoff voor hun inspirerende keynotes
- Nathan de Groot voor zijn vakkundige moderatie
- Alle deelnemers, sprekers en excursieleiders die samen lieten zien wat vergroening in de praktijk betekent.

Er kwamen ook waardevolle suggesties binnen, zoals kortere deelsessies en meer ruimte voor interactie. Daarmee bouwen we verder aan een nóg duurzamer en sterker programma. De Groendag werd georganiseerd in samenwerking met de provincie Groningen en gemeente Groningen.

Beeld: Sietske Schoen

Steenbreek Inspiratiedag in Lelystad

Van Spanning naar Samenwerking: waarde halen uit stedelijk groen

Op 10 april verkenden we in gemeente Lelystad hoe groen beleid concreet wordt omgezet in de praktijk. De Inspiratiedag is bedoeld voor ambtenaren van Steenbreek-gemeenten en heeft als doel om kennis en ervaringen met elkaar te delen. Met inspirerende sprekers, praktijkvoorbeelden, excursies en interactieve sessies laten we zien hoe vergroening in de stad écht vorm krijgt.

Beeld: Hans Bouwman

Expertmeetings

- **Januari: Lessen van bijna 10 jaar Operatie Steenbreek in Den Haag**
met Edwin Cornelissen
- **Februari: Hoe komt een groene ambitie heelhuids van beleid, via ontwerp en realisatie naar beheer?**
met Karin Albers
- **Maart: Steden laten bloeien door verticale beplanting met klimrozen**
met Hans van Hage
- **April: Positieve gezondheid - Gezondheid en de relatie met groen**
met Machteld Huber
- **Mei: Tuinen (en plantsoenen) als stapstenen voor de unieke natuur in de streek**
met Rolf Schuttenhelm
- **Juni: BeeGrateful - Samen op weg naar stabiele wilde bijenpopulaties**
met Zoe van Helvoirt en Florence van Haastrecht
- **Juli: Nieuwe gedragscode soortenbescherming**
met Arjan Schoenmakers
- **September: Erfparadijzen en biodiversiteitsherstel in het buitengebied**
met Albert Vliegthart
- **Oktober (1): Groene Straat Makeover: zo betrek je de buurt bij vergroening**
door Lourens Formsma en Niek Heijboer
- **Oktober (2): Meer Bomen Nu - kansarme zaailingen een tweede kans geven**
met Marga Witteman
- **November: Natuurlijke klimaatoplossingen in de gebouwde omgeving - een leertraject**
met Heleen van Hombergh
- **December: Biodiversiteitsactieplan - praktische handvatten voor vergroening en impact**
met idVerde NL

Kennisbijeenkomsten

1 april | Bewoners verleiden tot natuurinclusieve tuinen bij nieuwbouwwoningen

In Nederland ligt ca. 50.000 hectare aan privétuinen, een grote kans voor een groener en klimaatbestendiger land. Toch wordt dit in veel nieuwbouwprojecten nog onvoldoende benut.

20 mei | Kennisbijeenkomst beheer openbare ruimte

Centrale vraag: hoe beheer je openbare ruimte op een duurzame, sociale én ecologisch waardevolle manier? Beleidsambtenaren en groenprofessionals kregen inzichten via presentaties en praktijkvoorbeelden over integraal groenbeheer.

2 oktober | 21e Openbare Ruimte Congres, Dordrecht

Thema: *Klimaat als kans – samen investeren in een gezonde, leefbare stad.*

16 oktober | 8e editie van de Groene Gezonde Bedrijventerrein Estafette in Heerenveen, Friesland

18 november | Webinar: Hoe krijg je bewoners mee in klimaatadaptatie?

Georganiseerd met o.a. Stadszaken, RIVM en MarketResponse.

Honderden bollen de grond in tijdens het nationale Bloembollenweekend

Het eerste weekend van de maand stond op 4 en 5 oktober in het teken van biologische bloembollen planten tijdens het Nationale Bloembollenweekend. Samen met de Pollinators en Jub Holland hebben we een kleurrijke lente voorbereid bij Fort Maarsseveen!

Manifest

Acht natuur- en tuinorganisaties slaan de handen ineen in de Alliantie van de Groene Leefomgeving. Samen roepen we lokale politici op om een groennorm op te nemen in hun partijprogramma's, met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026.

"Politici beginnen vaak al een jaar voor de verkiezingen aan hun programma's," zegt Roel van Dijk namens Stichting Steenbreek. "Wat politici vaak niet beseffen is dat inwoners van hun gemeente recht hebben op een groene en gezonde leefomgeving."

[Lees hier het manifest](#)
[of scan de QR-code](#)

In de media

31

**Nieuwsbrieven
verstuurd**

879

Partners
Nieuwsbrief ontvangen

5357

Particulieren
Nieuwsbrief ontvangen

114

**Nieuwsberichten
geplaatst**

 Volgers

7519

 Volgers

2517

 Volgers

4800

Een greep uit publieks- en vakmedia

Tuin&Landschap

LELYSTAD. nieuws.nl 18°C Bewolkt

Sport Gemeente Nieuws Zakelijk Natuur Zorg Politie Provincie Contact Column Het weer

Inspiratiedag Steenbreek: niet dromen, maar doen

14 APR. 19:04 • NATUUR

Inspiratiedag Steenbreek 10 04 2025

In gesprek over vergroening
Publicatie: in juni 2025 in FlevolPost

26.05.2025 CvTM

Vind verkoeling in je eigen tuin

We beleven op dit moment een droge lente. Is dit een voordeel voor een warme en droge zomer? Je zou het bijna denken, ook omdat extreme weersomstandigheden vaker voorkomen. Maar een meteorologisch instituut zei recent dit: „Als we naar alle lentes kijken sinds de start van de metingen zien we dat er geen duidelijk statistisch verband is tussen een droge lente en een droge zomer.“ Dit neemt niet weg dat we elke zomer wel wat extra verkoeling kunnen gebruiken!

De gemeente Dronten wil een groene gemeente zijn en dat zie je terug in het straatbeeld. Kijk maar naar de plantvakken in de winkelaanpak, borders die gerenoveerd worden in buurten en bomen op bouwterreinen die goed beschermd worden. „We willen groen behouden en nog groener worden“, aldus Corina Begeman van Samen Actief in wijk en buurt. „Groen lokt bewoners naar buiten en zo kom je gemakkelijker met elkaar in contact.“

“IN GROENE TUIN IS HET OP HETE ZOMERDAG
5 TOT 10 GRADEN KOELER DAN IN TUIN VOL TEGELS”

In straten waar veel voor- en achtertuinen betegeld zijn, is het in de zomer warmer dan in groene straten. Hoeveel graden scheelt dit? vragen we aan Hendrik Pars, ecoloog bij de gemeente. “In een tuin met veel planten en bomen, is het al snel 5 tot 10 graden koeler dan in een tuin vol tegels. Op een hete zomerdag is het dus een stuk warmer in een zonnige tuin die volledig bestraat is met donkere tuintegels.”

Stop de stenen

Stichting Steenbreek, de naam verradt de missie, wil de trend van de verstening stoppen. Zowel in de openbare ruimte als in particuliere tuinen. Sacha de Ruiter: “Gemeentes kunnen lid worden van onze stichting, zodat wij actief met hen meedelen over vergroenen van de leefomgeving. Gemeentes hebben verschillende behoeftes, daar passen wij onze adviezen op aan. Alle gemeentes in Flevoland zijn lid en Dronten is superactief, daar zijn we heel blij mee.”

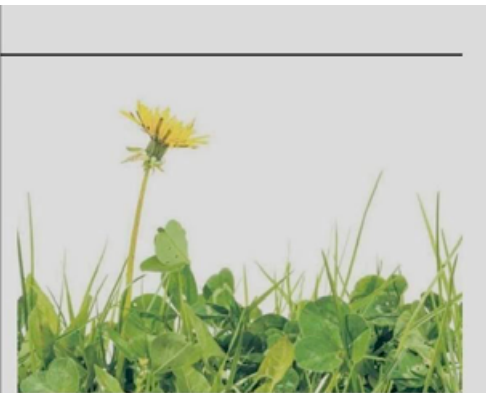
“De zomer staat voor de deur en het wordt echt warmer in Nederland. Wij merken dat buren kijken naar buren. Als een betegelde voortuin de norm is, dan doet de buurvrouw dat ook. Durf jij te beginnen met het beplanten van je (voor)tuin? Je steekt er anderen mee aan! Bij 40% ligt het kantelpunt. In Almere zien we dat nu na drie jaar meer geveltuinen komen“, aldus De Ruiter.

Kimhortensia

Geveltuinen zijn smalle tuinen van 20'n zestig centimeter diep. “Kies bijvoorbeeld stokrozen, die zijn lang of klimmers zoals de kimhortensia. Deze laatste hecht zich wel aan de muur, maar richt geen schade aan. Op een hoogzomerdag kunnen gevels wel 50 graden worden, terwijl gevelgroen 25 graden wordt, zo voorkom je hittestress.”

Pars vult aan: “Groene tuinen verkoelen, maar trekken ook insecten, vlinders en vogels aan, dit is goed voor de biodiversiteit. Bovendien helpt een groene tuin tegen wateroverlast bij hoosbuien. Bedenk dat je met jouw tuin het verschil kunt maken, jij bent onderdeel van een groter geheel!”

Meer tips? steenbreek.nl

Actie Maai Minder moet vlinders en bijen meer voedsel geven

Grasmaaier | De tuinactie Maai Mei Niet heet voortaan Maai Minder. Want ook in andere maanden kan de grasmaaier beter in de schuur blijven.

Onno Havermans
redactie duurzaamheid&economie

Mei is de maand van de tuin, waarin het groen de grond uit schiet. Voor liefhebbers van een strak gazonnetje is het traditioneel ook het moment om de grasmaaier uit het schuurtje te halen. Maar daarmee haal je veel voedsel voor bijen en vlinders weg, waarschuwt Jaap Molenaar. "Als je niet maait, groeien er bloemen waar bestuivers en andere insecten van smullen."

Molenaar is directeur van het Bijen Educatiecentrum in Vorden en oprichter van de Bijenstichting. Die haalde drie jaar geleden samen met Stichting Steenbreek de Vlaamse tuinactie Maai Mei Niet naar Nederland. Tuinbezitters die er aan meedoen, telden elk jaar tienduizenden bloemen op hun gazon.

"Een groen grasveld is een groene woestijn", zegt Molenaar. "Laat de maaimachine een maandje staan en kijk wat er opkomt. Pinksterbloemen, paardenbloemen, ereprijs. Je ziet er meteen een bijtje of een zweefvlieg opzitten, en die hebben elke bloem hard nodig. Veel mensen herkennen die planten niet, maar het is geen onkruid, het is voedsel. De paardenbloem is een nektarkampioen."

Maai Minder, heet de actie sinds kort. "Veel mensen namen Maai Mei Niet te letterlijk", legt Molenaar uit. "Maar als je in juni meteen met de maaimachine aan de gang gaat, haal je veel bloemen alsnog weg. Het gaat dus om minder maaien. In banen of alleen bepaalde delen. Laat stukjes van je tuin de hele zomer ongemaaid om te zien wat er allemaal groeit."

Op de website Maaiminder.nl

staan foto's en beschrijvingen van planten die in Nederland in het wild voorkomen, en van dieren die daar gebruik van maken, als voedsel, schuilplaats of babykamer. De informatie komt van mede-organisator Flora van Nederland en het van oorsprong Belgische Velt (Vereniging voor ecologische leven, koken en tuinieren). "De een heeft kennis van inheemse planten, de ander van natuurlijk tuinieren", zegt Molenaar.

De actie is bedoeld voor overbieden en particulieren. Steenbreek, bekend van het Tegelwippen, richt zich vooral op gemeenten en provincies, de andere drie op tuinbezitters, vertelt Molenaar. "We krijgen soms heftige reacties van mensen over de paardenbloem, want als die is uitgebloeid komt alles onder de pluïjes. Maar hij helpt bij de zorgen voor bestuiving. In zeven

"Velen herkennen die planten niet, maar het is geen onkruid, het is voedsel"

van de tien happen of slokken die je neemt zit iets dat er zonder bestuiving niet was geweest."

De Haarlemse insectenkenner Peter Bulting houdt in zijn vorig jaar verschenen boek *Openbaar groen, verantwoord ecologisch beheer* een pleidooi om hooguit de helft van het groen in gemeenten te maaien en de rest minstens een jaar met rust te laten. Alleen dan bescherm je ongewervelde dieren die in hun leven verschillende stadia doormaken, niet alleen in de lente maar ook in andere jaargetijden.

Molenaar is het daar mee eens, maar hij richt zich specifiek op bijen. Want die hebben het moeilijk. "De insectenstand is al jaren zorgwekkend. Dat komt door robotmaaiers, gifgebruik en ook klimaatverandering. Dan telt elk bloemtype. Hoe meer voedsel hoe beter."

Organisatie 2025

Dagelijks bestuur

- Wout Veldstra, *voorzitter*
- Peter Smit, *secretaris*
- Monique van der Plas, *penningmeester*
- Simon de Jong, *bestuurslid*
- Leander Ernst, *bestuurslid*
- Wendy Bakker, *bestuurslid*
- Henk Jense, *adviseur*
- Roel van Dijk, *adviseur*

Algemeen bestuur

- Robert Graat, *Staatsbosbeheer*
- Margot Ribberink, *ambassadeur*
- Mirjam Weisscher, *Velt Nederland*
- Ans Hobbelink, *AVVN samen natuurlijk tuinieren*
- Marianne Platel, *Vogelbescherming*
- Linda IJmker, *IVN Natuureducatie*

Programmabureau

- Roel van Dijk, *directeur*
- Dominique van de Kamp, *projectleider*
- Wendy Louwen, *ondersteunende werkzaamheden*
- Monique Aldenhuijsen, *bestuur ondersteuner*
- Hans Bouwman, *redacteur*
- Robert Ellents, *vormgever*
- Janny van den Bor, *financiële administratie*

Adviseurs

- Chayenne de Witte, *Noord-Holland en Zuid-Holland*
- Mandy Los, *Zuid-Holland*
- Joost van Baast, *Brabant*
- Henk Jense, *Algemeen*
- Sanne van de Graaf, *Noord-Holland*
- Michel van Wijk, *Gelderland*
- Henne Haagsman, *Utrecht*
- Olaf Molenaar, *Gelderland*
- Renata Bruinsma, *Limburg*
- Sacha de Rooter, *Flevoland*
- Anouk Guilliet, *Zeeland*
- Niek Heijboer, *Overijssel en Gelderland*
- Arnoud van Eerden, *Zeeland, Zuid-Holland en Brabant*
- Roelke Nienhuis, *Groningen*
- Lemke Statema, *Friesland*
- Suzanne Leguijt, *Noord-Holland*

Jury Steenbreektrofee

- Margot Ribberink, *Klimaatexpert en Voorzitter jury*
- Robert Graat, *Staatsbosbeheer*
- Ans Hobbelink, *AVVN*
- Henk Kuijpers, *Stadswerk*
- Ben Roeterd, *Gebiedsregisseur Natuur & Landschap Gemeente Voorst*
- Linda IJmker, *IVN Natuureducatie*
- Wendy Bakker, *Projectleider Groen Gemeente Rijswijk*
- Rob Wolters, *Nature For Health*

Blijf op de hoogte van de activiteiten van Stichting Steenbreek en meld u aan voor onze nieuwsbrief op www.steenbreek.nl

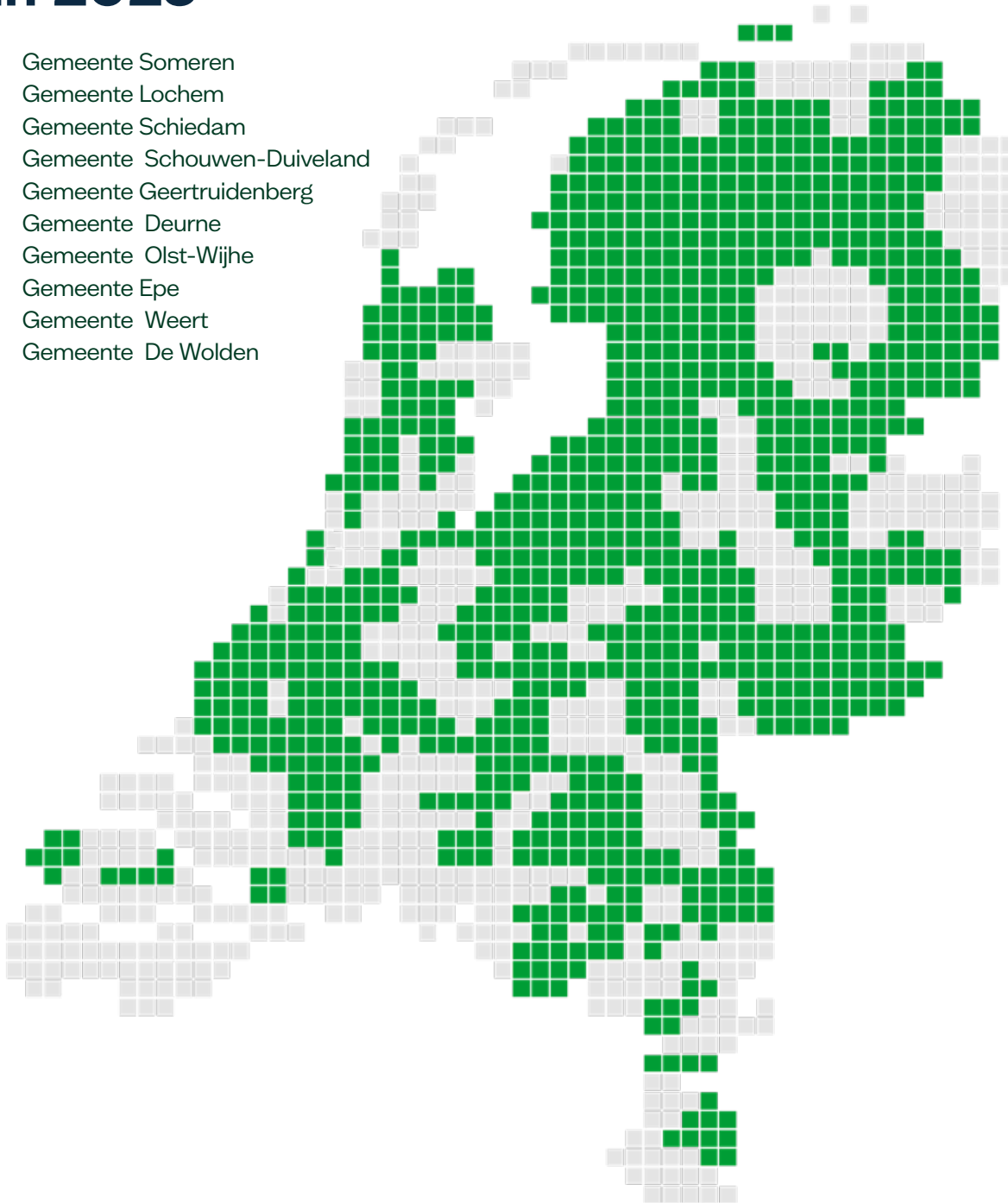
Volg ons via de socials

Verantwoording: In deze Terugblik treft u een overzicht van diverse activiteiten van Stichting Steenbreek in 2025. Het is onmogelijk om al het werk in een handzame uitgave samen te voegen. De redactie heeft zich daarom beperkt tot de meest relevante zaken tot en met medio december 2025.

Welkom nieuwe Steenbreekgemeenten in 2025

- Gemeente Someren
- Gemeente Lochem
- Gemeente Schiedam
- Gemeente Schouwen-Duiveland
- Gemeente Geertruidenberg
- Gemeente Deurne
- Gemeente Olst-Wijhe
- Gemeente Epe
- Gemeente Weert
- Gemeente De Wolden

Deelnemers

Provincies:

- Drenthe
- Flevoland
- Groningen
- Noord-Brabant
- Noord-Holland
- Zuid-Holland
- Utrecht

Waterschappen:

- Aa en Maas
- Vallei en Veluwe
- Dommel

Corporaties:

- Wonen Zuid
- Woonmeij
- Area

Partners

Betrokken bedrijven

Partners

Betrokken bedrijven

